

Å spå om framtiden

For 17 år siden skrev Eirik Newth en bok om framtiden. Har noen av spådommene gått i oppfyllelse? Og hva spår han og forskere framtiden nå?

AV INGRID SPILDE | PUBLISERT 25. JAN. 2017 | OPPDATERT 29. JAN. 2020

Mange smarttelefoner som ligger i en haug

Tenk alt vi i dag bruker telefonen til! Foto: Shutterstock.

Forfatteren Eirik Newth liker å fantasere om framtiden. Han leser om alt det nye som forskere jobber med, og prøver gjette hvordan verden kommer til å bli om 20, 30 eller 40 år. I 1999 skrev han en hel bok om framtiden. Nå har det gått år. Har noen av spådommene gått i oppfyllelse?

Spådom fra 1999: Bitte små roboter gjør jobber for oss

En av tingene Eirik spådde i 1999, var at forskerne skulle lage bitte små roboter som kunne gjøre jobber for oss. Noe kunne kanskje bli små nok til å flyte rundt med blodet vårt og reparere skader i kroppen. Det har vi ikke fått enda.

– Det har vært vanskeligere å lage slike roboter enn forskerne trodde, sier Eirik.

Spådom fra 1999: Hjernehjelpere

Det Eirik derimot gjettet rett om, var hjernehjelperen. Han tenkte seg at folk ville ha en liten datamaskin som de kunne med seg overalt. Den inneholdt masse informasjon og lot folk søke på internett uansett hvor de var.

Men Eirik hadde ikke forestilt seg at det var telefonene våre som skulle bli til slike hjernehjelpere. Og at vi skulle bruke disse små maskinene til alt mulig. For eksempel å sende bilder eller være på Facebook.

– Typisk! sier han. – Det er ofte ikke så vanskelig å spå hva forskerne får til å lage – for eksempel en veldig liten datamaskin. Men det er ikke like lett å gjette hvordan folk kommer til å bruke de nye tingene. Jeg hadde ikke ventet at folk skulle bli så hekta på sosiale medier som Facebook.

Hvordan ser verden ut om 20 år?

Men selv om det er vanskelig å spå om framtiden, har ikke Eirik noe imot å gjøre det igjen. Hvordan ser verden for eksempel ut om 20 år, i 2036?

Illustrasjon av en robot som går tur med en hund

Forfatter Eirik Newth liker å gjette på hva forskere vil finne opp og hvordan folk vil bruke oppfinnelser. Foto: Bård Gudim. Ill.: Melkeveie designkontor.

Vi har et robotsamfunn

– Mange tenker på roboter som maskiner som likner på mennesker. Men vi har ikke lagd så mange slike maskiner. Likevel har vi mange typer roboter rundt oss, sier Eirik Newth. – Hver gang du er i et fly, sitter du egentlig i en robot. F kan gjøre mye av jobben selv, uten flygerne. Og mange av tingene vi bruker i hverdagen, er lagd av roboter i fabrikker

Eirik tror dette bare er starten. I framtiden kommer enda flere oppgaver til å bli utført av maskiner.

– Det kommer til å bli vanligere med selvkjørende biler, spår Eirik. – Og roboter kommer til å gjøre flere oppgaver på gården, for eksempel plukke poteter.

Dessuten tror Eirik at det kommer til å bli mange roboter i framtidens butikker. Kanskje kommer det til å åpnes matbutikker du slipper å gå i. Du bare sier hva du vil ha, og så er det roboter som henter varene dine og tar betaling.

Vi møter roboter på legekantoret

Eirik Newth tipper dessuten at vi kommer til å møte roboter på legekantoret. Og det tror forsker Sigrid Bratlie Thores også.

– Noen forskere har allerede lagd en robot-doktor som heter Watson, forteller hun. – Han kan holde styr på utrolig n nemlig all den kunnskapen som forskere har funnet ut om alle mulige sykdommer. Hvis vi føler oss dårlige, er Watson ofte flinkere til å finne ut hva som feiler oss, enn en ekte lege. Kanskje møter vi en slik robot på legekantoret i framtid sier Sigrid.

Illustrasjon av en som er til konsultasjon hos en legerobot

Forsker Sigrid Bratlie Thoresen tipper at vi kommer til å møte en robot på legekantoret. Foto: Bård Gudim. Ill.: Melkeveien designkontor

Det er fortsatt bruk for mennesker

Men hvis maskiner begynner å gjøre alle disse jobbene, hva skjer med menneskene? Bli det ikke bruk for oss i framtiden?

Mange tror faktisk at maskiner kommer til å ta over noen jobber, for eksempel butikkjobber og sjåførjobber. Men også noe av arbeidet på sykehus – eller i aviser! Det finnes allerede roboter som skriver sportsnyheter.

Eirik Newth tror vi vil finne maskiner i mange flere yrker i framtiden. Men det er også mange jobber som roboter ikke er særlig gode til. Det er nok lenge til maskiner kan erstatte en god og omsorgsfull sykepleier eller lærer.

Vi har en datamaskin i alt - til og med i do?

I framtiden kommer det til å kry av datamaskiner, tror Eirik Newth. Ikke bare sånne maskiner til å ha på skrivebordet, i små, smarte datamaskiner som sitter i alt mulig: i kjøleskapet, klokka, GPS-en, klærne, tannbørsten og vaskemaskine. Kanskje til og med i doen!

– Jeg tror det vil være hundrevis av dem i hverdagslivet vårt om 20 år, sier han.

Datamaskinene varsler og måler

Datamaskinen i kjøleskapet holder styr på når varene går ut på dato, og varsler oss når vi trenger mer melk. Og en lit datamaskin i jakken kjenner når det blir kaldere, og gjør jakken mer vindtett.

Andre datamaskiner vil måle ting. Klokka på armen måler pulsen din og hvor mye du beveger deg. Og doen måler stc i tisset som kan fortelle om du er syk eller frisk. Målemaskinene kan oppdage tegn på at vi er syke, lenge før vi merke det selv. Da blir det også lettere å behandle sykdommene, slik at vi blir friske.

Illustrasjon av en som kommuniserer med kjøleskapet sitt

Får vi datamaskiner i alt? Foto: Bård Gudim. Ill.: Melkeveien designkontor.

Alle maskinene vil snakke sammen

Til sammen kommer alle de små datamaskinene til å samle veldig mye informasjon om oss. Og så er det en ting til: Maskinene kommer til å snakke sammen via internett.

- Dette gjør at det kommer til å finnes utrolig mye informasjon om hver av oss, sier forsker Andreas Asheim.
- Det fine er at forskere kan bruke alle opplysningene til å få greie på ting som er vanskelige å oppdage. For eksempel en type mat kan gjøre noen mennesker syke. Det skumle er at vi kan finne ut nesten alt om hverandre. Hvis noen får alle opplysningene om oss, kan de få vite ting vi selv ønsker å holde hemmelig, sier Andreas.

Genene forteller

I år 2000 klarte forskere for første gang å lese alle genene til et menneske. Genene ligger inne i hver av cellene i kroppen din, og er en slags oppskrift på akkurat deg. Det er genene som bestemmer hvilken hårfarge du har, og om øynene dine er blå eller grønne. Dessuten kan genene avgjøre hvilke sykdommer vi får.

Vi får raskere behandling

I de siste årene har forskerne blitt mye flinkere til å undersøke gener raskt, og de har funnet en helt ny måte å forand dem på. Det gir menneskene helt fantastiske muligheter i framtiden, tror forsker Sigrid Thoresen.

Det blir ikke bare mulig å behandle mange flere sykdommer. Vi kommer også til å kunne lage nye typer dyr og plante

- Kinesiske forskere har allerede lagd en bitte liten kjælegris, sier Sigrid. – Noen forskere mener til og med de kan lage drage, hvis de setter gener for vinger inn i en komodoaran – verdens største øgle.

Vi kan endre gener

Det vil også bli mulig å forandre egenskapene til mennesker allerede før de er født. Vi kan endre gener som skaper sykdom, men også genene for hår- og øyefarge. Er det riktig å gjøre det?

I Norge og mange andre land er det forbudt å forandre genene til mennesker som ikke er født.

Noe av det som vil skje i framtiden, er at vi mennesker må tenke veldig nøye over hva det er riktig å bruke den nye teknologien til.

TEKNOLOGI INTERNETT ROBOTER

Meldinger ved utskriftstidspunkt 3. april 2025, kl. 07.18 CEST

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.